

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. kovo 3 d.*

Byloje C-161/09

dėl 2008 m. gegužės 29 d. *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2009 m. gegužės 8 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas, buvusi
K. Fragkopoulos kai SIA OE,

prieš

Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias,

dalyvaujant

Ypourgos Georgias,

* Proceso kalba: graikų.

Enosis Agrotikon Synaiterismon Aigialeias tou Nomou Achaïas,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai J.-J. Kasel (pranešėjas), A. Borg Barthet, M. Ilešič ir M. Berger,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. liepos 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas*, buvusios *K. Fragkopoulos kai SIA OE*, atstovaujamos *dikigoros* I. Ktenidis,

- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E. Leftheriotou, A. Vasilopoulou ir V. Kontilaimos,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir J. Langer,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Patakia,

susipažinęs su 2010 m. rugsėjo 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 29 straipsnio išaiškinimu.

- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp Graikijos įmonės *K. Fragkopoulos kai SIA OE*, kurios teisių perėmėja yra *Kakavetsos-Fragkopoulos AE Epexergasias kai Emporias Stafidas* (toliau – *Fragkopoulos*), ir *Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias* (Korinto nomo administracijos) dėl pastarosios atsisakymo leisti *Fragkopoulos* įvežti,

sandėliuoti, perdirbti ir pakuoti nesupakuotas Korinto razinas iš kito geografinio regiono, nei kuriame įsisteigusi ši įmonė, siekiant jas vėliau eksportuoti.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 1996 m. spalio 28 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2201/96 dėl bendro perdirbtų vaisių ir daržovių produktų rinkų organizavimo (OL L 297, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 20 t., p. 83) 1 straipsnyje numatyta, kad šis bendras organizavimas apima, be kita ko, džiovintas vynuoges (KN kodas 0806 20).

- 4 1998 m. liepos 17 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1549/98, papildančio Reglamento (EB) Nr. 1107/96 dėl geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų įregistravimo, vadovaujantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2081/92 17 straipsnyje nustatyta tvarka, priedą (OL L 202, p. 25; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 23 t., p. 235), dalyje „Sutarties II priede nurodyti žmonėms vartoti skirti produktai“, be kita ko, kaip saugoma kilmės vietos nuoroda (toliau – SKVN) įregistruota nuoroda „Κορινθιακή σταφίδα Βοστίτσα“ („Korinthiaki Stafida Vostitsa“).

Nacionalinės teisės aktai

- 5 Graikijos įstatyme Nr. 553/1997 dėl Korinto razinų apsaugos ir eksporto skatinimo priemonių ir kitų susijusių klausimų (FEK A'73) 1 straipsnyje numatyta:

„1. Žemės plotai, kuriuose auginamos Korinto razinos, suskirstyti taip:

a) A regionas, kuris apima Ėgalėjos subprefektūrą ir buvusias Achajos prefektūros Erineo, Krathida, Felloi savivaldybes bei Korinto prefektūrą;

b) B regionas, kuris apima Zakinto ir Kefalonijos nomus, Leukadės salą, Elidės prefektūrą, Achajos prefektūrą (išskyrus Ėgalėjos subprefektūrą, buvusias Erineo, Krathida ir Felloi savivaldybes) ir Mesenės prefektūrą.

2. Korinto razinas iš B regiono draudžiama įvežti į A regioną, taip pat draudžiama jas sandėliuoti, pakuoti ir vėliau eksportuoti į užsienį.

3. Korinto razinas iš A regiono leidžiama įvežti į B regioną ir vėliau eksportuoti į užsienį, sumaišytas su B regione užaugintomis razinomis, jei laikytasi šio įstatymo 2 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytų sąlygų.

4. Draudžiama Korinto razinas iš Ėgalėjos subprefektūros ir buvusių Achajos prefektūros Erineo, Krathida ir Felloi savivaldybių transportuoti į Korinto prefektūrą ir ten pakuoti, ir atvirkščiai.“

6 Šio įstatymo 2 straipsnyje numatyta:

„1. Visų rūšių A regione užaugintų Korinto razinų, kurios supakuotos šiame regione ir skirtos eksportui, pakuotės turi būti paženklintos A raide ir pavadinimu:

- a) ΒΟΣΤΙΤΣΑ (VOSTIZZA), kai tai Korinto razinos, užaugintos Ėgalėjos subprefektūroje ir buvusiose Achajos prefektūros Erineo, Krathida ir Felloi savivaldybėse, supakuotos šiame regione ir eksportuojamos iš Egijo uosto;
- b) ΚΟΡΦΟΣ (KORFOS) (GULF), kai tai Korinto razinos, užaugintos Korinto prefektūroje, supakuotos šioje prefektūroje ir eksportuojamos iš Kiato ir Korinto uostų.

2. Į įvairias Korinto razinų iš nurodytų regionų pakuotes leidžiama įdėti reklaminius bukletus ar spausdintą reklaminę medžiagą, kuriuose aprašyta kokybė ir bendrai pavadinimų „Vostizza“ ir „Gulf“ reikšmė.

3. Visų rūšių pakuotės, kuriose yra B regione supakuotų Korinto razinų iš A ir B regionų mišinys, turi būti ženklinamos žodžiu PROVINCIAL ir papildomai gali būti nurodomas pakavimo vietos pavadinimas.

4. Visų rūšių pakuotės, kuriose yra Korinto razinos, užaugintos B regione, supakuotos šiame regione ir skirtos eksportui, turi būti ženklinamos žodžiu PROVINCIAL ir papildomai gali būti nurodyti toliau išdėstyti pavadinimai, išskyrus bet kokį kitą pavadinimą:

- a) ZANTE Korinto razinos, užaugintos ir supakuotos Zakinte, taip pat apskritai B regione supakuotos Korinto razinos iš Zakinto salos, kaip tai patvirtina Nepriklausomos razinų organizacijos (toliau – ASO) leidimuose transportuoti, ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;
- b) CEPHALLONIA Korinto razinos, užaugintos ir supakuotos Kefalonijoje ar Leukadėje, taip pat apskritai B regione užaugintos ir supakuotos Korinto razinos iš Kefalonijos prefektūros ir Leukadės salos, kaip tai patvirtina ASO leidimuose transportuoti, ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;
- c) AMALIAS Korinto razinos, supakuotos Amaliados regione, taip pat apskritai B regione supakuotos Korinto razinos iš Amaliados regiono, buvusiose Elidės prefektūros Elisi, Ilidos, Pinion ir Myrtoundion savivaldybėse, kaip tai patvirtina ASO leidimuose transportuoti, ir eksportuojamos į užsienį iš bet kurio B regiono uosto;

<...>“

7 To paties įstatymo 3 straipsnyje numatyta:

„1. Korinto razinos į užsienį eksportuojamos taip:

a) paženklintos pavadinimu „Vostizza“ – iš Egijo uosto;

b) paženklintos pavadinimu „Gulf“ – iš Korinto ir Kiato uostų;

c) paženklintos pavadinimais „Zante“, „Cephalonia“ ir „Amalias“ – iš visų B regiono eksporto uostų;

<...>“

8 Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, iš Įstatymo Nr. 553/1977 aiškinamojo rašto matyti, kad razinų auginimo regionų skirstymo į A ir B regionus priežastis yra tai, kad A regione užaugintos razinos laikomos aukštesnės kokybės nei užaugintosios B regione. Pats A regionas yra padalytas į dvi dalis, iš kurių pirmoje auginamos aukštesnės kokybės razinos. Kalbant apie razinų pervežimo tarp A ir B regionų sąlygas, taip pat iš šio įstatymo aiškinamojo rašto matyti, kad siekiant pagerinti B regiono razinų kokybę į jį leidžiama įvežti razinų iš A regiono ir jas sumaišyti su B regiono razinomis. Be to, minėto įstatymo 2 straipsnyje įtvirtintas skirtingas žymėjimas buvo laikomas būtinu užtikrinti aukštesnę A regione užaugintų

razinų kokybę, informuoti vartotojus apie produktų kilmę, įvertinti razinų auginimo ar pakavimo regionus ir galiausiai netiesiogiai įvertinti razinų gamintojų darbą.

- 9 1993 m. lapkričio 22 d. *Ypourgos Georgias* (Žemės ūkio ministras) įsakymu nuoroda „Vostizza“ pripažinta SKVN Korinto razinoms, pagamintoms iš „juodųjų Korinto vynuogių“ rūšies vynuogių, kurios užaugintos Ēgalėjos subprefektūroje ir buvusiose Achajos prefektūros Erineo, Krathida ir Felloi savivaldybėse (pirma A regiono dalis). Be to, nuo 2008 m. razinoms iš Zakinto salos, kuri yra vienas iš B regioną sudarančių regionų, suteikta SKVN Σταφίδα Ζακύνθου (*Stafida Zakynthou*).

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 10 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad *Fragkopoulos*, kurios pagrindinė veikla – Korinto razinų perdirbimas ir prekyba, turi razinų perdirbimo ir pakavimo gamyklą Kiato (Korintas). Šis regionas yra antroje A regiono dalyje, kur auginama „Korfos“ razinų rūšis, kuriai netaikoma nei nacionalinė, nei Bendrijos SKVN, kuri vykstant pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms buvo suteikta tik „Vostizza“ rūšiai.
- 11 Tam, kad Korinto nome galėtų pervežti, sandėliuoti, perdirbti ir pakuoti kitose A regiono dalyse ir B regione užaugintas razinas, skirtas parduoti, įskaitant ir kitose valstybėse narėse, *Fragkopoulos* paprašė šiuo tikslu leidimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Korinthias*.

- 12 2001 m. birželio 27 d. ji, remdamasi Įstatymo Nr. 553/1977 nuostatomis, atmetė šį prašymą.
- 13 Manydama, kad taikytini nacionalinės teisės aktai prieštarauja Sąjungos teisei, 2001 m. rugsėjo 17 d. *Fragkopoulos* pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme. Šiame teisme *Ypourgos Georgias* ir *Enosis Agrotikon Synaiterismou Aigialeias tou Nomou Achaias* (Achajos prefektūros žemės ūkio kooperatyvų sąjunga) įstojo į bylą, kad paremtų ginčijamo sprendimo galiojimą.
- 14 Grįsdama savo ieškinį *Fragkopoulos* teigia, kad Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnyje įtvirtinta pareiga Korinto razinų auginimo A regione įsisteigusioms įmonėms kaip pirminę žaliavą naudoti tik razinas iš A regiono dalies, kurioje jos įsisteigusios – dėl šios priežasties šioms įmonėms draudžiama įvežti razinas iš kitų A regiono dalių ir iš viso B regiono – viršija tai, kas būtina pasiekti produkto kokybės ir „Vostizza“ razinų rūšies reputacijos apsaugos tikslą. Todėl minėta pareiga prieštarauja Sąjungos reikalavimams, konkrečiau kalbant, laisvam prekių judėjimui ir nediskriminavimo principui.
- 15 Šiuo atžvilgiu *Fragkopoulos*, be kita ko, tvirtina, kad nagrinėjama Graikijos teisės aktais daroma įtaka jos ekonominei ir konkurencijos laisvei, dėl ko tokios A regione įsisteigusios perdirbimo įmonės kaip ji, neturėdamos pakankamai pirminės žaliavos, yra neišnaudojamos, kai B regione įsisteigusios įmonės gali pirkti razinas iš abiejų A regiono dalių ir B regiono ir taip turėti daug pirminės žaliavos bei pagaminti daugiau ir geresne kaina.

- 16 Ji priduria, kad iš viso Korinto prefektūros teritorijoje pagaminama iki 9 000 tonų razinų, kurias perdirba penkios šioje prefektūroje įsisteigusios ir veikiančios įmonės, o B regione keturios veikiančios įmonės perdirba 20 000 tonų, todėl *Fragkopoulos* patiria ekonominį nuosmukį.
- 17 *Fragkopoulos* taip pat patikslina, jog savo prašymu nesiekia, kad jai būtų leista jos gamykloje sumaišyti įvairių rūšių razinas, ir neketina pakeisti kokybę ar piktnaudžiauti SKVN „Vostizza“, ji paprasčiausia siekia, kad jai būtų leista įvežti razinų iš kitų nei Korinto regionų, jas perdirbti ir vėliau eksportuoti laikantis reikalavimų dėl kiekvienos nagrinėjamos rūšies pakavimo, numatytų Įstatymo Nr. 553/1977 2 straipsnyje.
- 18 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar nacionaliniame teisme *Fragkopoulos* gali remtis EB 29 straipsniu tokiu atveju, kai nagrinėjami apribojimai yra susiję su pačios valstybės narės teritorija ir aiškiai neutralūs prekybos Bendrijoje atžvilgiu. Vis dėlto jis pažymi, kad šiuo atžvilgiu dėl Įstatymo Nr. 553/1977 nuostatų *Fragkopoulos* trukdoma įvežti į regioną, kuriame ji įsisteigusi, razinų iš kitų Graikijos Respublikos regionų ne tik siekiant jas perdirbti ir supakuoti, bet ir eksportuoti į kitas valstybes nares.
- 19 Antra, jei į šį klausimą Teisingumo Teismas atsakytų teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas nurodo, kad net jei formaliai nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatose neatskiriama vidaus ir eksporto prekyba, vis dėlto šiomis nuostatomis bent jau potencialiai apribojami eksporto srautai kitų valstybių narių kryptimi. Taigi jis klausia, ar Įstatymo Nr. 553/1977 nuostatose iš esmės prieštarauja

EB 29 straipsniui ir prirėikus ar jas galima pateisinti remiantis EB 30 straipsniu bei ar laikytasi proporcingumo principo.

20 Šiomis aplinkybėmis *Symvoulio tis Epikrateias* nusprendė sustabdyti bylą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar įmonė tokioje pačioje padėtyje, kaip antai ieškovė, t. y. razinų perdirbimo ir pakavimo įmonė, įsteigta tam tikrame šalies regione, į kurį įstatymu draudžiama įvežti perdirbti ir pakuoti skirtas įvairių rūšių razinas iš kitų šalies regionų, ir dėl to negalinti eksportuoti perdirbtų iš kitų šalies regionų įvežtų razinų, gali kreiptis į teismą dėl šių teisinių priemonių prieštaravimo EB 29 straipsniui?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, taip pat klausiama, ar tokiomis nuostatomis, kaip įtvirtintosios Graikijos nacionalinėje teisėje, kuriose reglamentuojamas šioje byloje sprendžiamas ginčas ir, viena vertus, draudžiama iš įvairių šalies regionų įvežti razinas sandėliuoti, perdirbti ir vėliau eksportuoti į konkretų regioną, kuriame leidžiama perdirbti tik vietoje užaugintas razinas, ir, kita vertus, suteikiama galimybė pripažinti [SKVN] tik tų razinų, kurios buvo perdirbtos ir supakuotos konkrečiame regione, kur buvo užaugintos, atžvilgiu, pažeidžiama EB 29 straipsnio nuostata, kuria uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės?

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, taip pat klausiama, ar produkto, kuris nustatomas geografiškai pagal valstybės narės nacionalinę teisę ir kurio atžvilgiu nebuvo suteikta galimybė skirti konkretų skiriamąjį pavadinimą, kuris nurodytų jo geresnę kokybę ir unikalumą, visuotinai pripažįstamus dėl jo kilmės iš tam tikro geografinio regiono, kokybės apsauga reiškia, kaip apibrėžta EB 30 straipsnyje, teisėtą siekį užtikrinti bendrąjį interesą, dėl kurio leidžiama nukrypti nuo EB 29 straipsnio nuostatos, kuria draudžiami kiekybiniai nagrinėjamo produkto eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, iš esmės klausia, ar EB 29 straipsnis prieštarauja ir prireikus – kiek prieštarauja tokiems nacionalinės teisės aktams, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose, pirma, draudžiama įvežti, sandėliuoti, perdirbti ir pakuoti razinas, užaugintas įvairiuose nagrinėjamos valstybės narės regionuose, skirtos eksportuoti konkrečiame šios valstybės narės regione, kur leidžiama sandėliuoti, perdirbti bei pakuoti tik šiame regione užaugintas razinas ir, antra, suteikiama SKVN „Vostizza“ vien razinoms, kurios buvo perdirbtos ir supakuotos tame pačiame regione, kuriame ir užaugintos.
- 22 Pirmiausia primintina, kad remiantis EB 29 straipsniu valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės. Remiantis nusistovėjusia teismo praktika EB 29 straipsnis yra tiesiogiai taikomas ir todėl jame privatiems asmenims suteikiamos teisės, kurias privalo apsaugoti nacionaliniai teismai (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1978 m. lapkričio 29 d.

Sprendimo *Redmond*, 83/78, Rink. p. 2347, 66 ir 67 punktus bei 1992 m. birželio 9 d. Sprendimo *Delhaize ir Le Lion*, C-47/90, Rink. p. I-3669, 28 punktą).

- 23 Todėl įmonė, esanti tokioje padėtyje, kaip antai *Fragkopoulos*, kurios tikslas – perdirbti ir supakuoti razinas eksportui į kitas valstybes nares ir kuri yra įsisteigusi konkrečiame valstybės narės regione, kur nacionalinės teisės aktais draudžiama įvežti visų rūšių kituose šios valstybės regionuose užaugintas razinas, perdirbti ir pakuoti, tiek, kiek jai neįmanoma eksportuoti minėtuose regionuose užaugintų razinų, nacionaliniame teisme gali teisėtai remtis EB 29 straipsniu.
- 24 Dėl šio straipsnio apimties reikia iš eilės išsiaiškinti, ar nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, yra pagrindinio laisvo prekių judėjimo principo apribojimas ir prireikus ar jį galima objektyviai pateisinti.

Dėl apribojimo EB 29 straipsnyje pavartota prasme buvimo

- 25 Pirma, šiuo atžvilgiu reikia nustatyti ar tokie nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, yra kiekybinis eksporto apribojimas ir tokiam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė EB 29 straipsnyje pavartota prasme.

- 26 Kadangi nacionalinės teisės nuostatose, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nenumatyti kiekybiniai eksporto apribojimai, jų negalima laikyti kiekybiniais eksporto apribojimais minėtame EB sutarties straipsnyje pavartota prasme.
- 27 Kalbant apie tai, ar šiuose teisės aktuose yra eksporto kiekybiniam apribojimams lygiaverčio poveikio priemonės tame pačiame straipsnyje pavartota prasme požymių, svarbu pažymėti, kad, kaip matyti iš Reglamento Nr. 2201/96 1 straipsnio, razinas apima bendras rinkų organizavimas, kaip numatyta EB 34 straipsnyje. Reikia pridurti, kad, kaip matyti iš Teisingumo Teismo praktikos, tokiu atveju eksporto kiekybiniam apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė yra bet kokia priemonė, galinti tiesiogiai ar netiesiogiai, iš tikrųjų ar potencialiai apriboti Bendrijos vidaus prekybą (žr., be kita ko, 1980 m. vasario 26 d. Sprendimo *Vriend*, 94/79, Rink. p. 327, 8 punktą ir 1997 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Deutsches Milch-Kontor*, C-272/95, Rink. p. I-1905, 24 punktą).
- 28 Tačiau konstatuotina, kad tokiais nacionalinės teisės aktais, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, tiek, kiek juose tokiam ūkio subjektui, kaip antai *Fragkopoulos*, draudžiama apsirūpinti razinomis, užaugintomis kituose nacionaliniuose geografiniuose regionuose, nei kur yra įsisteigęs šis subjektas – nagrinėjamu atveju pirmoje A regiono dalyje bei visame B regione – neginčijamai daroma įtaka šio subjekto eksporto kiekiui, nes suinteresuotasis asmuo gali perdirbti ir pakuoti tik tame pačiame regione, kur yra jo buveinė, t. y. antroje A regiono dalyje, užaugintas razinas (šiuo klausimu taip pat žr. 2005 m. lapkričio 8 d. Sprendimo *Jersey Produce Marketing Organisation*, C-293/02, Rink. p. I-9543, 80 punktą).
- 29 Darytina išvada, kad šiais nacionalinės teisės aktais galima, bent jau potencialiai, trukdyti Bendrijos vidaus prekybai ir todėl jie gali būti iš esmės EB 29 straipsnyje uždrausta eksporto kiekybiniam apribojimams lygiaverčio poveikio priemonė. Šiuo atveju

tai patvirtinta ir kad Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 ir 4 dalys, kuriose aiškiai draudžiama eksportuoti Korinto razinas, jeigu jos neatitinka šiame įstatyme įtvirtintų perdirbimo, sandėliavimo ir pakavimo toje pačioje vietoje, kur jos užaugintos, sąlygų.

- 30 Be to, dėl aplinkybės, kad SKVN „Vostizza“ taikoma vien razinoms, perdirbtoms ir supakuotoms tame pačiame regione, kur jos buvo užaugintos, pakanka priminti, jog remiantis nusistovėjusia teismo praktika Europos Sąjungos lygiu įregistruotos SKVN naudojimui nustatytos sąlygos, susijusios su gamybos vietoje, taip pat yra kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė EB 29 straipsnyje pavartota prasme (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2003 m. gegužės 20 d. sprendimų *Ravil*, C-469/00, Rink. p. I-5053, 88 punktą bei *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita*, C-108/01, Rink. p. I-5121, 59 punktą).
- 31 Antra, šiomis aplinkybėmis reikia nustatyti, ar šie laisvo prekių judėjimo apribojimai gali būti objektyviai pateisinti.

Dėl galimų nagrinėjamų apribojimų pateisinimų

- 32 Atsižvelgiant į tai, kad vien pirmoje A regiono dalyje užaugintoms razinoms, t. y. „Vostizza“ rūšies razinoms, taikoma SKVN, nustatant galimą nagrinėjamų nacionalinės

teisės aktų pateisinimą svarbu atskirti, pirma, razinų judėjimo tarp abiejų A regiono dalių draudimą ir, antra, draudimą įvežti razinas, užaugintas B regione, į antrą A regiono dalį, kurioje yra *Fragkopoulos* buveinė, šių abiejų teritorijų nepripažįstant SKVN.

Dėl judėjimo tarp abiejų A regiono dalių draudimo

- 33 Kalbant apie pirmąją ankstesnio punkto dalį, iš Teisingumo Teismui pateiktos medžiagos matyti, kad pareiga perdirbti ir pakuoti „Vostizza“ rūšies razinas tik pirmoje A regiono dalyje ir su tuo susijusiu Įstatyme Nr. 553/1977 1 straipsnio 4 dalyje numatytu bet kokio judėjimo tarp dviejų A regiono dalių draudimu, dėl ko antroje minėto regiono dalyje įsisteigusiam gamintojui tampa visiškai neįmanoma perdirbti ir pakuoti „Vostizza“ rūšies razinas, siekiama apsaugoti šiai rūšiai pagal Sąjungos teisę suteiktą SKVN.
- 34 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Sąjungos teisės aktuose ryškėja bendra tendencija bendrosios žemės ūkio politikos pagrindu gerinti produktų kokybę, siekiant sudaryti palankias sąlygas šių produktų reputacijai išlaikyti, visų pirma pasitelkiant kilmės vietos nuorodas, kurioms taikoma ypatinga apsauga (2000 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Belgija prieš Ispaniją*, C-388/95, Rink. p. I-3123, 53 punktas). Ši tendencija patvirtinta priėmus 1992 m. liepos 14 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2081/92 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos (OL L 208, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 13 t., p. 4), kuriuo, atsižvelgiant į jo konstatuojamąsias dalis, siekiama patenkinti vartotojų lūkesčius dėl

kokybiškų produktų bei atpažįstamos geografinės kilmės ir suteikti gamintojams galimybę sąžiningos konkurencijos sąlygomis gauti didesnes pajamas už realias pastangas gerinti kokybę (žr. minėtų sprendimų *Ravil* 48 punktą bei *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* 63 punktą).

- 35 Taikomais teisės aktais apsaugomi jas naudojantys asmenys nuo neteisėto trečiųjų asmenų, siekiančių pasipelnyti iš šių nuorodų reputacijos, naudojimosi šiomis nuorodomis. Šių nuorodų tikslas – garantuoti, kad jas turintis produktas yra kilęs iš konkrečios geografinės vietovės ir turi tam tikrų specifinių savybių. Jos gali turėti gerą reputaciją tarp vartotojų ir būti pagrindinė jų naudojimo sąlygas atitinkančių gamintojų priemonė klientams pritraukti. Kilmės vietos nuorodų reputacija priklauso nuo to, kokias jas įsivaizduoja vartotojai. Šis įvaizdis iš esmės priklauso nuo produkto specifinių savybių, būtent nuo jo kokybės (žr. minėto Sprendimo *Belgija prieš Ispaniją* 54–56 punktus). Vartotojo manymu, ryšį tarp gamintojų reputacijos ir produkto kokybės lemia, be kita ko, jo įsitikinimas, kad su kilmės vietos nuoroda parduodami produktai yra autentiški (žr. minėtų sprendimų *Ravil* 49 punktą ir *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* 64 punktą).
- 36 Pagal EB 30 straipsnį EB 29 straipsniu nekludoma taikyti prekių eksporto draudimų arba apribojimų, jeigu jie pateisinami pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais.
- 37 Kadangi neabejotina, kad kilmės vietos nuorodos yra susijusios su pramoninės ir komercinės nuosavybės apsauga EB 30 straipsnyje pavartota prasme, pagrindinėje byloje nagrinėjama sąlyga, kuria draudžiamas bet koks razinų pervežimas tarp abiejų A regiono dalių, nepaisant jos ribojančio poveikio prekybai, turi būti laikoma suderinama

su Sąjungos teise tiek, kiek ji yra būtina ir proporcinga apsaugoti SKVN „Κορινθιακή Σταφίδα Βοστίτσα (Korinthiaki Stafida Vostitsa)“ reputaciją (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Belgija prieš Ispaniją* 58 ir 59 punktus *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita* 66 punktą).

38 Tačiau nors tokia priemonė yra tikrai tinkama apsaugoti „Vostizza“ rūšies razinų SVKN, atvirksčiai nei tvirtina prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tam, kad būtų prieita prie išvados, jog ji pateisinama, nepakanka konstatuoti, kad jokia kita priemonė negali užtikrinti tokio veiksmingumo lygio, kaip antai absoliutus judėjimo tarp dviejų A regiono dalių draudimas.

39 Atvirksčiai, siekiant išsiaiškinti nagrinėjamo apribojimo proporcingumą taip pat reikia patikrinti, ar šiomis aplinkybėmis įgyvendintos priemonės neviršija to, kas būtina teisėtam tikslui pasiekti. Kitaip tariant, reikėtų įvertinti, ar yra kitų priemonių, kuriomis būtų galima pasiekti šį tikslą, bet kurios turėtų mažiau ribojantį poveikį prekybai Bendrijos viduje.

40 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, kaip nurodė Nyderlandų vyriausybė savo rašytinėse pastabose ir generalinis advokatas priminė savo išvados 77 punkte, laisvą prekių judėjimą mažiau ribojanti išeitis, pavyzdžiui, įrengti atskiras gamybos linijas ar net skirtingus sandėlius, kuriuose tik tos pačios geografinės kilmės razinos turėtų būti sandėliuojamos, perdirbamos ir pakuojamos, yra visiškai įmanoma.

41 Be to, *Fragkopoulos* pažymėjo, kad jos prašymu, dėl kurio prasidėjo pagrindinė byla, tikrai nesiekama leidimo sumaišyti įvairių rūšių razinas. Per posėdį *Fragkopoulos* taip

pat patikslino, kad abiejose A regiono dalyse įsisteigusių razinų gamintojų skaičius neviršija dešimties, todėl, kaip generalinis advokatas nurodė savo išvados 78 punkte, netikėti patikrinimai atitinkamose gamybos vietose galėtų būti lengvai vykdomi. Kadangi įvairių rūšių razinų maišymas leidžiamas B regione, šie patikrinimai būtų reikalingi tik A regione.

42 Be to, šiuo klausimu primintina, kad ribojanti priemonė gali būti laikoma atitinkančia Sąjungos teisės reikalavimus, tik jeigu ja iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama įgyvendinti tikslą.

43 Tačiau atrodo, kad Įstatyme Nr. 553/1977 tiek, kiek tai susiję su „Vostizza“ rūšies razinomis, kurioms suteikta SVKN, nebuvo numatyta tokia specifikacija, kokia įtvirtinta nacionalinės teisės aktuose, nagrinėtuose bylose, kuriose priimti minėti sprendimai *Ravil* ir *Consorzio del Prosciutto di Parma ir Salumificio S. Rita*. Nenustačius iš anksto apibrėžtų objektyvių kriterijų, pavyzdžiui, saugomo produkto išsamaus apibūdinimo ir jo pagrindinių savybių, įrodymų, kad šis produktas yra kilęs iš nustatytos geografinės vietovės, produkto gavimo metodo, prireikus vietinio, aprašymo bei reikalavimų, kurių privaloma laikytis naudojant SVKN, atrodytų sunku užtikrinti tariamą aukštą produkto kokybę, kurią saugoti skirta SVKN.

44 Be to, pastebėtina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose įtvirtintos skirtingos taisyklės įvairiems razinų gamybos regionams.

- 45 Taigi tiesa, kad B regione įsisteigusiems gamintojams leidžiama perdirbti, sandėliuoti, pakuoti ir eksportuoti visame A regione, įskaitant ir pirmą šio regiono dalį, kuri yra „Vostizza“ rūšies kilmės vieta, užaugintas razinas. Šiuo atžvilgiu Graikijos teisės aktuose numatyta tik pareiga tinkamai pažymėti skirtingų kilmės vietų razinų mišinį naudojant ženklimą, kuriuo užfiksuojamas šis A ir B regionuose užaugintų razinų sumaišymas. Taigi atrodytų, kad Graikijos teisės aktų leidėjas manė, jog gamintojai, įsisteigę regione, kuriame auginamos akivaizdžiai prastesnės kokybės razinos, gali tinkamai perdirbti aukštesnės kokybės razinas, užaugintas kitame geografiniame regione, įskaitant razinas, kurioms naudojama SVKN, tik jei laikomasi paprasčiausios ženklavimo, kuriuo siekiama išvengti apgaulės, pareigos.
- 46 Tačiau, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 75 punkte, nėra akivaizdu, kodėl tokia pati praktika negalėtų būti įgyvendinta abiejose A regiono dalyse. Kitaip tariant, nėra aišku, kodėl antros A regiono dalies gamintojams taikoma labiau ribojanti priemonė, kuria jiems aiškiai ir paprastai uždraudžiama perdirbti razinas, užaugintas pirmoje A regiono dalyje, kur auginama „Vostizza“ rūšis.
- 47 Be to, *Fragkopoulos* pažymėjo, ir jai niekas neprieštaravo, kad savo prašymu ji tikrai nesiekė netinkamai pasinaudoti SKVN, naudojama tik pirmoje A regiono dalyje užaugintoms razinoms, ir kad ji buvo pasirengusi ženklinti produktus, kad būtų galima aiškiai nustatyti atitinkamų razinų geografinę kilmę.
- 48 Todėl atrodo, kad tvarka, kuri dabar galioja Graikijoje, suteikiamas problemiškas, kiek tai susiję su nuoseklumu, pranašumas nuo tada, kai 2008 m. razinoms iš Zakinto salos, sudarančios dalį B regiono, kuriame razinos yra neginčijamai prastesnės kokybės,

pradėta naudoti SVKN, o razinos, užaugintos antroje A regiono dalyje ir kurios yra palyginti geresnės kokybės, nėra saugomos iki šiol.

- 49 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad absoliutus razinų judėjimo tarp abiejų A regiono dalių draudimas, kaip antai numatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose, negali būti laikomas objektyviai pateisinamu pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais EB 30 straipsnyje pavartota prasme tiek, kiek juo nesiekama nuosekliai įgyvendinti šį tikslą ir kiek jis neatitinka proporcingumo principo reikalavimų.

Dėl draudimo antroje A regiono dalyje judėti produktams iš B regiono

- 50 Dėl šio sprendimo 32 punkte nurodytos antros dalies, t. y. draudimo įvežti razinas, užaugintas B regione, į antrą A regiono dalį, kaip antai šis draudimas numatytas Įstatymo Nr. 553/1977 1 straipsnio 2 dalyje, reikia priminti, kad „Korfos“ rūšies razinoms, užaugintoms minėtoje antroje dalyje, kurioje įsisteigusi *Fragkopoulos*, netaikoma SVKN, naudojama „Vostizza“ rūšies razinoms, užaugintoms pirmoje A regiono dalyje. Darytina išvada, kad draudimas įvežti į antrą A regiono dalį B dalyje užaugintas razinas negali būti pateisintas būtinybe apsaugoti šią SVKN.
- 51 Vis dėlto iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad EB 29 straipsniui iš esmės prieštaraujanti eksporto kiekybiniais apribojimams lygiaverčio poveikio nacionalinė priemonė gali būti pateisinta ne tik vienu iš EB 30 straipsnyje išvardytų pagrindų, bet ir privalomaisiais bendrojo intereso reikalavimais su sąlyga, kad ši priemonė yra

proporcinga siekiamam teisėtam tikslui (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Gysbrechts ir Santurel Inter*, C-205/07, Rink. p. I-9947, 45 punktą).

- 52 Taigi nagrinėjamu atveju reikia nustatyti, ar tokiomis aplinkybėmis, kai Sąjungos lygiu nebuvo įregistruota jokia SKVN antroje A regiono dalyje užaugintoms razinoms, t. y. „Korfos“ rūšies razinoms, galima pagrįstai pasiremti vienu iš EB 30 straipsnyje numatytų pagrindų arba privalomuoju bendrojo intereso reikalavimu.
- 53 Pirma, Graikijos vyriausybė nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais siekiama išvengti skirtingų razinų rūšių maišymo tam, kad būtų apsaugota A regione užaugintų razinų, kurios pripažįstamos esančios geresnės kokybės nei užaugintosios B regione, kokybė.
- 54 Vis dėlto reikia priminti, kad laisvo prekių judėjimo kliūčių sudaranti nacionalinė priemonė negali būti pateisinama vien tuo pagrindu, kad valstybėje narėje ja siekiama užtikrinti tariamą produkto kokybę, jam nesuteikiant SKVN (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Alfa Vita Vassilopoulos ir Carrefour-Marinopoulos*, C-158/04 ir C-159/04, Rink. p. I-8135, 23 punktą).
- 55 Iš tiesų, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 66 punkte, Sutarties nuostatų laisvo prekių judėjimo srityje esmei prieštarauja tai, jog siekdamas apsaugoti tariamą aukštesnę atitinkamų produktų kokybę valstybės narės suskirsto savo nacionalinę teritoriją, juolab kad Sąjungos teisėje numatytos reikalingos priemonės

produktams, turintiems savybių, kurias reikia ypač apsaugoti (šiuo klausimu taip pat žr. šio sprendimo 34 ir paskesnius punktus).

- 56 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme nurodo, kad A regione užaugintos razinos tarp Graikijos vartotojų turi gerą reputaciją ir yra jų ypač vertinamos. Atrodo, kad remdamasis šiuo vertinimu jis pripažino, jog nagrinėjamų teisės aktų priežastis yra vartotojų apsauga siekiant užkirsti kelią bet kokiam galimam piktnaudžiavimui sumaišius įvairių rūšių razinas.
- 57 Šiuo atžvilgiu primintina, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 43 ir paskesnių punktų, pagrindinėje byloje nagrinėjami teisės aktai nėra nuoseklūs tiek, kiek juose leidžiama B regione maišyti įvairių rūšių razinas, įskaitant ir visas razinas, užaugintas A regione, kur yra ir regionas, kuriam suteikta SVKN, kai A regione, įskaitant ir antrą jo dalį, kuri nesaugoma SVKN, draudžiamas bet koks maišymas.
- 58 Darytina išvada, kad šiais teisės aktais nėra absoliučiai užkertamas kelias bet kokiam įvairių rūšių razinų maišymui ir kad, be to, produkto kokybės lygis neatrodo buvęs apibrėžiamasis kriterijus įstatymų leidėjui.
- 59 Bet kuriuo atveju, net manant, kad su vartotojų apsauga susijusiu teisėtu siekiu užtikrinti bendrąjį interesą ir užkirsti kelią bet kokiam piktnaudžiavimui gali būti pagrįstai remiamasi pagrindinėje byloje, vis tiek reikia rūpintis, kad šis apribojimas atitiktų proporcingumo principą.

60 Tačiau dėl šio sprendimo 40 ir 41 punktuose nurodytų priešasčių, kurios *mutatis mutandis* taip pat taikomos nagrinėjant priemonių, kuriomis draudžiama į antrą A regiono dalį įvežti razinas, užaugintas B regione, proporcingumą, darytina išvada, kad yra laisvą Graikijos teritorijoje užaugintų razinų judėjimą mažiau ribojančių priemonių, kaip antai galima įpareigoti atitinkamus ūkio subjektus įrengti atskiras gamybos linijas ir (arba) skirtingus sandėlius bei tinkamai ženklinti perdirbamas razinas nurodant jų geografinę kilmę, taip pat galima užtikrinti šių pareigų laikymąsi netikėtais patikrinimais ir atitinkamomis sankcijomis.

61 Šiomis aplinkybėmis konstatuotina, kad absoliutus razinų judėjimo tarp antros A regiono dalies ir B regiono draudimas, kaip antai numatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamuose teisės aktuose, negali būti laikomas objektyviai pateisinamu vartotojų apsauga ir kelio piktnaudžiavimui užkirtimu tiek, kiek šiuo draudimu šio tikslo nesiekama nuosekliai ir kiek jis neatitinka proporcingumo principo reikalavimų.

62 Atsižvelgus į visus nurodytus svarstymus į pateiktus klausimus reikia atsakyti, jog EB 29 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas toks, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nacionalinės teisės aktas, kuriame numatytas absoliutus draudimas įvežti, sandėliuoti, perdirbti ir pakuoti eksportui skirtas razinas tarp abiejų A regiono dalių ir tarp antros A regiono dalies bei B regiono, tiek, kiek šiuo draudimu negalima nuosekliai pasiekti siekiamų teisėtų tikslų ir viršijama tai, kas būtina užtikrinti jų įgyvendinimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁶³ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

EB 29 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamas toks, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nacionalinės teisės aktas, kuriame numatytas absoliutus draudimas įvežti, sandėliuoti, perdirbti ir pakuoti eksportui skirtas razinas tarp abiejų A regiono dalių ir tarp antros A regiono dalies bei B regiono, tiek, kiek šiuo draudimu negalima nuosekliai pasiekti siekiamų teisėtų tikslų ir viršijama tai, kas būtina užtikrinti jų įgyvendinimą.

Parašai.